

(המשך מעמוד 71)

המאדאם, וצועקת לעבר אלה, שהיו מאוחר יותר ראשיה ומנהיגיה של ארץ-ישראל: "איזה מין גברים אתם - משביל מה באתם הנה, לשנות נזוז?..."

בתי-הזונות היו כנראה קשר בסיסי ביחסי אשכול וגוטמן. לאחר כיבוש יפו בידי הילוחים של הגנרל אלנבי, שמרו השניים על בית-זונות, ותפקידם היה להדויע לחיילים הבריטיים כי המקום הוא מחוץ לתחום עבורים.

לאחר סיום המילחמה יצא גוטמן ללמוד בווינה, ברלין ופאריס. כשמת דוד פרישמן: "ביאליק לקח אותי כדי שאצייר את פרישמן המת. אמרתי שיש לי התנגדות פנימית לשבת ולצייר את פרישמן המת. ביאליק אמר: תצייר, תצייר, אני אבוא ואשבע על ידך..."

עוד אפיוזות רבות בבין חולות וכחול שמיים וקצרה היריעה מלתאר את כולן. יחד עם זאת, מסר פשוט שב וחוזר לאורך כל הספר, מסר היופי הטבעי של ארץ-ישראל, כפי שהוא מתואר בידי נחום גוטמן, אשר דורות צמחו, גדלו ובגרו על ציוריו ועל סיפוריו. המופלאים.

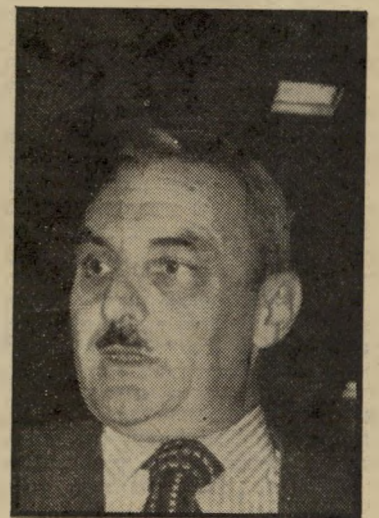
כתבי-עת

קשת

קשת - תרגום: מיבחר התרגומים * הוא השלישי בסדרת האנתולוגיות עליפי נושאי, אים, שבהן מכנס עורך הרבעון קשת ז'ל, אהרון אמיר, את מיבחר היצירות שראוי אור במיסגרת זאת.

קובץ מיבחר התרגומים הזה, מציג את אחת ממעלותיו של קשת. בכעשרים שנות הופעתו, זכה קשת לפקוח עיני דור שלם של קוראים ויוצרים צעירים אל המתרחש בתרבויות שונות ורחוקות. בעוד כתבי-עת כעכשיו התעלם מהמתרחש פאונג'רד של עולמי, הרי שאהרון אמיר, במיסגרת של חוברות רבות, ולעיתים חוברות מיוחדות, הביא קשת רחבה של הנכתב והנוצר בתרבויות האחרות.

קובץ מיבחר התרגומים מתחיל בסיפור

אהרון אמיר
כל צבעי הקשת

רגינה, מאת רוברט מוזיל, בעל האיש בלא תכונות, ובסיפור הנהדר, מהמעולים שראו אור אי פעם. לנג' מאת ג'ואנה ב'יכנר. כמו כן מופיעים בו שירי הראשון של ז'ואנה ב'יכנר, נאבוקיב, אוזיו הראשון, מאת יצחק באבלי, ועוד.

אחת מחוברות קשת הוקדשה בזמנו לרומן-החדש הצרפתי, וגרמה לסופרים מקומיים רבים לעזוב עטיהם בשל כך. דוד פלנדריה של קלוד סימון, הרואה מאת איין רובינרווייה, והתמורה של

קשת - תרגום: מיבחר תרגומים בעריכת אהרון אמיר; הוצאת מסדה; 430 עמודים (כריכה רכה).

מישל ביטור, שראו אור באותה חוברת, מופיעים באנתולוגיה זו. תרומה נוספת של קשת היא חוברות גרמניה, שחשפו בפני הקורא הישראלי את ראשית תהליך ההתעוררות של הספרות הגרמנית החדשה. סיפוריה של אינגבורג באכמן, הכל וילדות בעיר אוסטריה, בדה על הסטריות של הרמן ברוד, והאיטלקי של תומאס ברנהארד, מייצגים תופעה זו. השיטפון מאת פילטר הנדקא, היה הפירסום הראשון שלו בעברית, וכן הקטע הנהדר של חתן פרסינובל, היינריך בט, בארצנו זו.

פרקים נוספים, המביאים מיקבצים מהספרות הסקנדינבית והספרות האמריקאית, ממצים תמונות-תרבות ברורות. הפרק העוסק בספרות מצרית מביא את מתחת לסככה מאת נג'יב מחפוז, והרפובליקה מאת פ'רחאת של יוסף אירדום. כן מופיע הסופר האיראני צאדק צ'יזובק בספרו הקוף שאיבד את הלוטו שלו, הנועל את מיבחר התרגומים.

אין ספק שאנתולוגיה מעולה זו היא מייצג מאלף של מדיניות התירגום של קשת במשך כל שנות קיומו; מדיניות שבכותה להתמודד עם כל כתבי-עת אחר ברמת תרגומיה.

רבינו

אורלב

יש בנמצא שני סוגי סופרים. הראשון הוא הסוג שהשחצנות היא תחליף לכלי-הכתיבה שלו. בעליו נוסעים לשוודיה, נכנסים בסוויט מאורגן לבקר בארמון המלך ושבים ארצה לבשר כי פגשו במלך שוודיה, וכי פרס נובל כמעט בכיסם. הסוג האחר הוא זה הממקד את כל חושיו, כוחו ויכולתו בכתבה בלבד.

בתרבות קטנת-מימדים מהבחינה הכל-כלית, כתרבות הישראלית, הרי שמלאכתם של סופרי-אמת קשה עשרת מונים. אין בתרבות זו מיליוני קוראים.

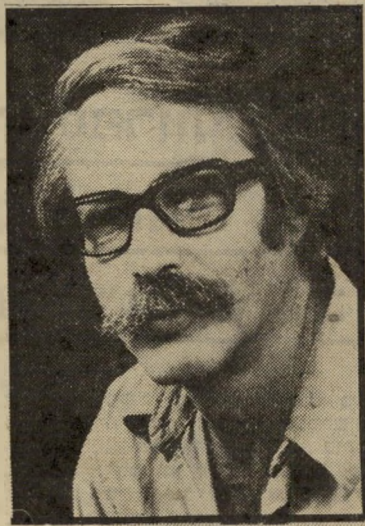
כנראה שאלת ההצלחה החלה להביך בחוצלארץ חלה להאיר פנים לסופרים היוצאים אחת לשנה למסעות של יחס-ציבור (אם היה הדבר תלוי בהם, הרי שהיו מצטלמים עם הכפיר ועם הסטילים, כדי לפרסם את ספריהם). בחצי השנה האחרונה הצביעה אלתי-ההצלחה באצבע תקיפה לעבר ספר שראה אור במקור בעברית לפני כ-25 שנה: חיילי עופרת מאת אורי אורלב. הוא לא עשה מאומה לקדם את הצלחתו, ואפילו לא הטרחה עצמו לנסוע ללונדון ולניו-יורק, לקדם מכירות.

בראשונה ראה אור התרגום באנגליה בהוצאת פיטר אוואן, בתרגומו של יחזקאל דלקין. האזכור, הניו-טייטסטמן וי-הויילי מלג'ר קשור לתרומה לספר, הדיילי טלגרף פותח את ביקורתו, מאת אל'זיבט בארינג', בקביעה: "היו דיווחים כנים רבים מהשואה, אבל ספרו של אורי אורלב, חיילי עופרת הוא יוצא דופן... ספר זה מהווה הוכחה תלוער לאי היכולת לקטקט את רוח האדם, ועוצמתו נעוצה בכך שהוא נכתב באיפוק המלווה בחוש הזמור דק ובאיפונים מעורבים..." בניו-טייטסטמן כותבת ויקטוריה ניומארק: "מתהווה בין קולו של המספר כמבוגר זגם כילד, אין כפיפור עורף של פנטזימנטאליות... יוריק אינו ילד מתקתק הוא גם אינו פתמי: וכל סיפורו מתרחק מכך..."

בגארדיאן כותב גורמאן שארפנאל: "הבשרה (של, חיילי עופרת) היא כנראה שבכוח עולם הדמיון להכות את הגיפון ואת מהה-הריפון..."

אחרי ההצלחה לא איחרה לבוא ההצלחה באמריקה. בניו-יורק נכתב כי מוראות ואימי המילחמה העולמית, בעד לעיניהם של שני העשרים, המוצאים פוקן לכל שער עליהם בעולם של דמיונות, בו הם בוחים בניבויי ספרים, עיתונים וספרי-היסטוריה... הביקורת הארוכה ביותר בי-אצות-הברית התפרסמה לביקורת ספרים של הניו-יורק טיימס. לסלי אששטיין כתב, בין השאר: "זה רגע מופלא, לא רק לספר, אלא גם למר אורלב כמספר..."

לסיכום מציון אפטיין: "מר אורלב נודע כמחבר של ספרי-ילדים. אני תקוה כי ספרים אלה יתורגמו בהקדם האפשרי. כי

אורי אורלב

חיילי עופרת יוצא-יורק

וודאי שמספרים אלה מקימים את שהוא הפטיח כסיפר כפיפור הראשון..."

אמנות

BOKI SCHWARTZ

ישנה קבוצה של כמה מאות אמנים ישראלים מתוסכלים, ממורמרים, המשלימים מסה-הכנסה, היוצאים לשירות-מילואים, שמזיעים בקיץ ומתחככים בחורף; אלה האמנים החיים בישראל, שהחלו לכותב באחרונה את אחד מביתני מוזיאון ישראל "ביתן האמנים היורדים ע"ש בילי רון". הסיבה לכינוי זה נעוצה בעובדה, שמתוך סיבות תמהות למדי נוהג מוזיאון ישראל בעיקבות, להציג בביתן ע"ש בילי רון תערוכות מיצירותיהם של אמנים שמעלתם הבולטת ביותר היא, שהם ירדו מישראל או שהם מתגוררים ויוצרים בחוצלארץ ומנצלים את המוזיאון ככרטיס-ביקור לאור מי ליהודי הפורה.

על אמנים אלה נימנים מיכה לורן, המתגורר בצרפת, נחום זכנת, הפועל בניו-יורק, מיכאל גיטלין, הפועל בניו-יורק, מיכאל דרוקס, העובד בלונדון, ומרים בת-יוסף, המתגוררת בפאריס. סיפור ידוע בין אמני ישראל (המתוסכלים ממורמרים וכו') הוא שמאחורי מרבית האמנים הללו ניצבת הגברת ברטה אור-דג, יורדת שניהלה בעבר את גלריה רינה בירושלים, והעדיפה לספק את מר-כולתה ליהודי ניו-יורק והסביבה. הגב' אור-דג היא בעלת קשרים, והיא נעזרת בשירי רותי המוזיאון המקומי והעלוב, השוכן מול בניין הכנסת בירושלים, לקידום של אלה, שהיא חפצה ביקדם ובקידום בגולת ניו-יורק.

אמן חדש מאמניה של הגב' אור-דג. שהגיה בימים אלה לחופש-מולדת הוא בוקי שוורץ, שתערוכת וידיאו שלו, המועתקת ברובה מאספרימנטים אמריקאים ידועים, מאכלסת את אכסדרת ביתן בילי רון. בוקי שוורץ הג'ל, אמן בינוני בן 48, המתגורר כבר תשע שנים בריכוז היהודי הגדול בעולם (קהילת-קודש ניו-יורק), הפלג ועבר את גבולות המותר, הטעם הטוב, האסתטיקה האתיקה הצרופה של אמנים. במידת ראינות עם עיתונאי-אמנות, גילה כי, "נושא בסיסי, ביוסף ל-דרכו הישראלי, גם דרכו אמריקאית..." כאשר ושאל שוורץ הג'ל בידי עמנואל ב'ר-קדמא במה מתבטאת הישראליות שלו, השיב: "אני ישראלי משום שזה איכפת לי, איכפת לי מה מידה כאן, וי איכפת לי להציג כאן. אני שירי להישג

האמנות הישראלית, יש לי כאן חברים ואני חרד למה שיגידו עלי כאן... שם? אי-קיי. אומנם יש לי דרכון אמריקאי, כי זה נראה לי די טבעי להתאזרח אחרי שחיים שם כליכך הרבה זמן. אבל זה לא בא על-השכונות הדרכון הישראלי שלי, שהיה בורר: יקרה מה שיקרה ולא חשוב כמה שאני אחיה שם - לא נראה לי שאהיה אי-פעם אמריקאי. אין שום סיכוי. אני ישראלי. אז אין מה לדבר על מעורבות פוליטית בקונטקסט אמריקאי. ובאשר למה שקורה כאן, כן, בודאי שאני יודע, כי מנשקה (קרישמן) זיגאל תומרקין ואורי ליפשיץ ואחרים מעורבים באופן פוליטי והכרתי. נראה לי שלא הייתי נר כאן, הייתי נוקט מעורבות דומה..."

אלא שמר שוורץ הג'ל קורא כנראה בק"ק ניו-יורק את ידיעות אחרונות בו כותב בריקדמא, וגם את הארץ שבו מראי יין אמנים העיתונאי גידעון עופרת. שוורץ הג'ל יודע גם שקוראי הארץ מדברים בערכים לשוניים אחרים, ועל כן הוא מסביר את עצמו, בלשון אחרת, באמצעות העיתונאי עופרת, והוא אפילו, "מקטר", אם לנקוט במושג שמר שוורץ זוכר מן הסתם מהימים שקדמו ליציאתו לארצות-הברית, בשורתו של שוורץ לקוראי הארץ היא: "האמת היא, שהעבודות שלי מעוררי רות קשים ואני מכין כשלא מזמינים:

בוקי שוורץ
עם דרכון אמריקאי

יש כאן בעייה של ציוד יקר, של הפעלה שלי וכו'. זה לא פשוט. בסך הכל, אני מרגיש שאני צריך להחליט על המקום שלי בארץ... אני חושב שזה מצחיק שלי מוזיאון תל-אביב יש פסל שלי שרכש גמזו ב-1968, וזה לא. אבל אין לי מה להעלה. מה איכפת לי? אני חש כשנים האחרונות ביטחון עצמי ביחס לעבודתי... תראה, כשעבדתי כאן, בארץ, היה לי מקום טוב בהחלט. העמדת פסלים כחברי הארץ, נשלחתי לבייאנה, הצגתי תעודות כותיחוד כמזויאונים. כיום אני פעיל ב-ניו-יורק ושם אני ממקד את עבודתי. יש אנשים שיכולים להתחלק מבחינה פיסית לפה ולשם. אני לא יכול..."

את הסיבה האמיתית לכך שהואיל להעי-ניק למוזיאון ישראל תערוכה, מסביר השוורץ כך: "אני רק יודע שהקמלוג שמוציא (מוזיאון ישראל) יש לו ערך והשוב לי מאוד שהוא יוצא. בשל שיתוף-הפעולה שבין הוויטני (האנהררט כתב את המבוא), מוזיאון-ישראל ובוקי שוורץ. לי חשוב מאוד שהקמלוג יצא. לוא הייתי צריך לעשות את התערוכה הזו רק משביל הקמלוג, גם אם הייתי מציג. 130 עמדים עם צילומי כל עבודות הווידיאו שלי..."

לשם קוראי הארץ ומעליכם: "אני פבר שד לאמני ארונגרי יש בעיות קשות מאוד בארץ... מבחינת ההפריה הספיכית, חי-לופי-יודעות, גירויים אינפלמטוריים וכו' - ישראל אינה מקום טוב במיוחד, זו סביבה קטנה ומצומצמת מאוד. דיברת עם שני אנשים ופחתה אז יותר גמרת את הדב-שח... לכן כנראה ירד הפרופסור נרשום שלום, מהארץ. והפרופסור יע' קוב טלמון מת בגולה.

Boki Schwartz go home!